

SUMMARIUM.

- 1 Ususfructus vel praesens, vel ex die, vel sub conditione dari potest.
- 2 Servitutes vero, nec ex tempore, nec ad tempus, nec sub conditione, nec ad certam conditionem dari possunt; & de ratione differentiae per totum caput agitur; & vera ratio redditur infra, ex n. 13. maxime n. 18.
- 3 Contractus quicumque, & pure, & sub conditione, & in diem celebrari potest.
- 4 Possessio, & dominium sub conditione transferuntur.
- 5 Legem 4. ff. de servitutibus, ex sententia Corrafi, ceteris aliis, in materia servitutum subtiliorem esse, & in ea tractari, quae sunt de apicibus juris, & quae magis animo concipi, quam verbis exprimi possunt.
- 6 Quorundam solutio ad difficultatem propositam supra n. 1. 2. & 3. taxatur.
- 7 L. 4. ff. de servitutibus, de conditione extinctiva, & inchoativa intelligenda, contra nonnullos, cum Fulgoso, & aliis defenditur.
- 8 Glosse interpretationes duae, ad textum in dict. l. 4. ff. de servitutibus, consulantur.
- 9 Fulgosi interpretatio nove arguta, & improbat per Authorem.
- 10 Antonium de Leon. Canonicum Segobiensem, deceptum in explicatione dict. l. 4. noviter ostensum per Authorem.
- 11 Communis Doctorum interpretatio in difficultate superiori refertur, & n. seq. consutatur.
- 12 Connani rationem, ad text. in dict. l. 4. ff. de servitut. novam non esse, sed in communem rationem incidere, nova Authoris consideratio in hac materia.
- 13 Servitutes ipso jure, id est, civili & mero jure; nec a die, vel conditione incipere, neque die, vel conditione finire posse; jure Praetorio posse, & questionis adhuc discussa resolutio traditur, & n. seqq.
- 14 Ususfructus finitur tempore, si ad certum tempus constitutus sit.
- 15 Servitutes praediales esse qualitates praediorum, quae ipsi praediis adeo cohaerent, ut ratione servitutum dicantur praedia qualiter se habere.
- 16 Ususfructus non ita cohaeret fundo, ut ejus qualitas dici possit, sed personae debetur, estque jus percipiendorum fructuum, salva rerum substantia.
- 17 Cujacium, lecturam, intellectum, & resolutione hujus materiae alios antecellere.
- 18 Cujacii interpretatio ad textum in dict. l. 4. ff. de servitutibus, relata, & probata per Authorem.
- 19 Servitus, aut usus servitutis habet intermissionem dupliciter ex conventionione, & ex sui natura, ut hoc n. declaratur.
- 20 Servitus quocumque modo habeat intermissionem, una est, & continua, sic ut praedium non desinat servire, nec liberum, sit, etiam eo tempore, quo non licet uti servitute.
- 21 Diversum tamen est in ususfructu; nam si divisus est temporibus ususfructus, non unus est ususfructus, sed plures sunt, & ideo eo tempore, quo non licet uti frui, proprietatis plena pertinet ad proprietarium.
- 22 Et vera discriminis ratio assignatur.
- 23 Ususfructus non potest esse sine persona, quae uti, & frui possit, etiamsi non utatur.
- 24 Ususfructum acquirere ante aditam hereditatem servum hereditarius non potest, & vera ratio redditur.

1 **U**susfructus qui pluribus modis constitui valet, ut capite praecedenti dictum est, vel praesens, vel ex die, vel sub conditione, ad diem & conditionem dari, & constitui potest, l. 4. ff. de ususfruct. l. 3. puto. §. ususfructus, ff. familiae erciscunda: servitutes vero praediorum, distinguuntur in hoc ab ususfructu; ex tempore enim, nec ad tempus, nec sub conditione, nec ad cer-

tam conditionem dari possunt, l. servitutes 4. ff. de servitutibus. Quod dubium videtur, cum ususfructus etiam, et si personalis, servitus tamen sit: cum etiam quicumque contractus, & pure, & sub conditione, & in diem celebrari possit, l. quod in diem, ff. obligationibus. & actionibus. l. in diem, de conditione indebiti, l. 2. ff. de in diem additione, l. sub conditione, ff. de obligat. & actionibus. l. hoc jure, l. ante Kalendas. l. eum qui Kalendis, & l. hoc anno, ff. de verborum obligationibus. §. omnis stipulatio, Institut. eodem tit. §. emptio, Institut. de emptione & venditione. Possessio etiam, & dominium sub conditione transferuntur, & ex tempore, l. qui absenti, 38. §. 1. ff. de acquirenda possessione, l. ultim. C. de legatis. Verum pro hujus difficultatis explicatione: nonnulla repetere ex his, quae ab aliis dicta sunt, ut vel probentur, vel improbentur a nobis, non transcribendi occasione tantum, & sequentia constituere, omnino necessarium erit. In primis igitur constituo, superiore difficultatem valde difficilem esse, & diversis modis explicatam per Doctores, ut ex infra dicendis apparebit, & firmat expressè Joannes Corrafius in princ. d. l. 4. ff. de servitutibus, dicens non esse legem subtiliorem illam in materia servitutum, quoniam tractantur in ea, quae sunt de apicibus juris, & quae magis animo concipi, quam verbis exprimi possunt; & esse subtilem & difficilem fatetur Bartolus ibidem, & merito dixisse eum, asserit Connanus commentariorum juris civilis, lib. 4. cap. 8. in princ. tanta enim fuit ipsi quidem certè, & sui similibus difficultas, ut de ea se expedire quantumvis verbosis suis commentariis non potuerint. Deinde minime satisfacere solutionem eorum, qui dicunt, non obesse, quod dicitur de ususfructu; nam ille, servitus est, personalis tamen, non realis servitus: sed in d. l. 4. ff. de servitutibus. agitur de servitutibus realibus; id enim est quod quaerimus, nec sufficit inter eas diversitatem constituere, nisi congrua discriminis ratio assignetur. Praeterea, quoniam jura quae realia, sub die & conditione dari posse, probatur eisdem juribus, quae superius adduximus, & rectè advertit Corrafius in dict. l. 4. num. 10. similiter textum in dict. l. 4. ff. de servitutibus. non solum intelligi debere, de conditione extinctiva, ut voluerit Jureconsultus, servitutis constitutionem non valere, ut servitus extinguatur in futurum eventum, veluti si itineris, aut viae servitutum constituantur, ea tamen adjecta lege, ut finiantur, & extinguatur, si navis ex Asia venerit, quo casu inutilis & inefficax erit constitutio ipso jure: sed etiam intelligendum esse de conditione inchoativa, ut similiter sub ea conditione, servitus constitui ipso jure non possit, veluti si dixerò; Constituo tibi iuneris servitutum, sub conditione, si navis ex Asia venerit; talis enim constitutio inefficax etiam erit, & inutilis ipso jure. Sic rectè in utraque conditione intelligit illum textum Fulgosi ibi n. 4. ubi sequuntur, & optime comprobant Eguinarius, & Corrafius n. 12. & 13. Antonius de Leon. n. 2. Longovalius in l. Imperium, de jurisdictione omnium judicum, n. 208. Connanus commentariorum juris civilis, lib. 4. cap. 8. in princ. Goveanus lib. 1. variarum lectionum, cap. 9. Udalricus Zasius lib. 1. singularium, cap. 30. Et ita tenendum est, quicquid inter unam, & alteram conditionem male distinguant Accursius, Bartolus, Angelus & Florianus, in dicta l. 4. Coepola de servitutibus urbanorum, cap. 16. n. 2. Socinus in cons. 14. n. 4. volum. 1. quorum distinctio evidenter destruitur ex textu, in dict. l. 4. & his quae subtiliter considerat Corrafius ubi supra.

Secundò constituendum est, falsas esse, nec probari posse alias duas solutiones glosae, & antiquorum, in dicta l. 4. ff. de servitutibus, dum existimarunt rationem ejus legis in eo consistere, vel quia tempus non est modus tollendae, aut inducendae obligationis, l. obligationum ferè. §. placet, ff. de obligat. & action. vel quoniam servitus est actus legitimus; atqui actus legitimi neque diem recipiunt, neque conditionem, l. actus legitimi, ff. de reg. jur. nam praefatae interpretationes aperte convin-

convincuntur, ex adnotatis per Corrafius ibi, ex num. 9. usque ad n. 24. & illas in terminis improbat Antonius de Leon ibidem, n. 2. & 3. Deinde admittendam non esse Fulgosi interpretationem, (ad quem omnes superiores non advertunt) Is enim in eadem l. 4. n. 4. & 5. interpretatur illam legem, idè servitutes ipso jure, neque ex tempore, neque ad tempus, neque sub conditione, neque ad certam conditionem constitui posse. Quoniam ad acquisitionem servitutis necessaria est traditio, quae tamè momento fieri non potest, sicut in rebus corporalibus, sed habet tractum successivum, scilicet per patientiam, l. quoties, ff. de servitutibus l. 2. in fine, ff. de servitutibus rusticorum; haec autem patientia, si ante conditionis eventum praestetur, nihil prodest ad acquisitionem servitutis; si verò post, ex eodem tempore acquiritur: haec enim ratio sustineri non potest, ex eo, quod si vera esset, sequeretur inde, quod nec ususfructus ad tempus, vel sub conditione, dari posset, cum per patientiam constituitur etiam, & acquiratur, l. 3. §. dare, ff. de ususfructu: & tamen expressè dicitur contrarium in dicta l. 4. ff. de ususfructu. Nec procedere posset, cum servitus testamento relicta fuisset, tunc enim patientia necessaria non est, sed ipso jure quaeritur, adeo ut ignorans etiam sibi legatam servitutum, non utendo amittat illam legatarius, l. si partem, ff. quemadmodum servitutes amittantur. Ubi Glossa, Bartolus, & omnes communiter sic adnotantur, Jason in l. 2. §. & hanc, n. 2. circa finem, & in l. 4. §. Cato, n. 51. de verborum obligationibus. Modernus Parisiensis in l. corruptionem, n. 83. C. de ususfructu, Antonius Gomez tom. 2. variarum, cap. 15. n. 23. & tandem, si aliud non obstatet hujusmodi constitutioni servitutis, superior ratio non sufficeret, ut ex infra dicendis constabit.

10 Tertiò constituendum est, deceptum fuisse in hac materia (quod nullus haec tenens animadvertit) Antonium de Leon, Canonicum Segobiensem in dicta l. 4. ff. de servitutibus, n. 3. versic. ego autem, quo loco, novam & veram rationem illius legis in ea consistere affirmat, quod servitus, nullo modo admittitur divisivum; & sic, quod Papinianus in ea lege, versetur in eo articulo, an scilicet jus constituendae servitutis, sua natura sit dividuum, ut latius ibi probat: falso tamen, cum revera diversa quaestio agitata, & proposita sit per Papinianum, ut ex verbis illius textus patet expressè: nec sequitur, etiamsi praedicta interpretatio admitti posset, servitutum ipsam dividi, cum ex tempore constituta fuerit illa, quo casu ex eo tempore perpetua erit, nec antea incipere potest. Denique, ut alia praeterritam, convincitur manifestè, quoniam sicut ususfructus, sic & usus ex die, & conditione, ad diem, & conditionem constituitur. Quod in hac materia securè tradit Cujacius recitationum solemnium, in libros Digestorum, ad dictam l. 4. ff. de servitutibus, in princ. ubi allegat ad hoc, l. 4. ff. de ususfructu, quae tamen de ususfructu tantum loquitur: potuisset tamen allegare textum in l. 3. in fine, ff. de ususfructu. quatenus dicitur ibi, per Cajum Jureconsultum: Quibus autem modis ususfructus constituitur, & finitur; eisdem modis etiam nudus usus constituitur, & finiri solet. At usus, servitus individua est, quamvis ususfructus dividuus sit, l. 1. §. si ususfructus. cum aliis vulgatis, ff. ad legem falcidiam: ergo praedicta ratione nullo modo moveri potuit Papinianus.

11 Quartò constituendum est, alios quam plures, alia, & diversa via interpretari praedicta jura, diversamque assignare rationem; Servitutes scilicet ipso jure, ex tempore, vel ad tempus, vel sub conditione, vel ad certam conditionem imponi non posse: quod voluerit lex, servitutes praediorum perpetuum causam habere debere, hoc est, ejus esse naturae, ut eis assidue perpetuò, & omni tempore, uti possimus, si volumus, l. foramen, ff. de servitutibus urbanorum, l. 1. §. 1. ff. de aqua quotidiana & aestiva, l. 1. §. hoc interdictionem ff. de fonte, l. certo generi, in princ. ff. de servitutibus rusticorum. l. eum

debere columnam, ff. de servitutibus urbanorum: quam rationem expressim praesentit Accursius in dicta l. 4. ff. de servitutibus, dum dicit, idè traditum, ne servitutes diem, aut conditionem recipiant, quod lex voluerit, eas constitui cum quadam perpetuitate, propter utilitatem praediorum. Quem sequutus est Bartolus in l. Cajus ff. de annuis legat. quamvis in dicta l. 4. num. 3. improbet: Sequuntur etiam Longovalius in l. Imperium, n. 202. de jurisdictione omnium judicum. Eguinarius, & Duarenus in eadem l. 4. ubi Corrafius n. 25. versic. consueti plane. cum hac ratione permanet; Connanus etiam commentariorum juris civilis, lib. 4. cap. 8. n. 1. in eandem rationem incidit, quamvis communiter, nec huicque per aliquem expendatur sic: dicit enim, servitutes praediales, non personis debent, sed praediis, quibus natura sua haerent, & perpetuò junctae sunt; idè non posse pacto mutari, quod in eis naturale est, & ingentum: id autem est, ut statim debeantur, & perpetuò; quare si ex tempore, vel ad tempus, vel sub conditione, vel ad certam conditionem imponantur, tamen ipso jure, id est, vi, naturae sua, & statim debentur, & perpetuò, sed exceptione pacti occurritur ei, qui contra quam est conventum, eas sibi conatur vindicare. Verum huic rationi, & communi n. praecedenti relata, fortiter obstat argumentum, & ratiocinatio Bartoli, in dict. l. 4. ff. de servitutibus, n. 3. quod attentata praedicta ratione non deberet impediri constitui servitutum ex tempore perpetuam: siquidem postea perpetuò remaneret servitus, exemplo ejus, quae pure constituitur: & tantum procederet, quoad servitutum ad certum tempus constitutam, vel ad certam conditionem.

13 Quintò deniq; & ultimò (ut quid verius mihi videatur, expona;) constituendum erit primò, verissimum esse, ipso jure, id est, civili & mero jure, nec a die, vel conditione incipere, neque a die, vel conditione finire servitutes posse, jure autem praetorio posse, per textum, in dict. l. 4. de servitutibus: diversum tamè esse in ususfructu: nam haec servitutes rectè constituuntur ex die, & conditione, ad diem, & conditionem, l. 4. ff. de ususfructu, juncta l. 3. in finalibus verbis, ejusdem tituli. Unde si ususfructus sit constitutus ad diem, finietur eo ipso die, l. 3. puto, l. 6. §. ususfructus, ff. familiae erciscunda, l. 1. §. ultimo, ff. quando dies ususfructus legati cedat, & Paulus lib. 4. sententiarum, tit. de ususfructu. Ususfructus, inquit, finitur tempore, si ad certum tempus constitutus sit. Secundò, servitutes praediales esse qualitates praediorum, quae ipsi praediis adeo cohaerent, ut ratione servitutum dicantur praedia qualiter se habere. Audiamus Celsum Jureconsultum, in l. quid aliud 80. ff. de verbor. signification. ita dicentem: Quid aliud sunt jura praediorum, quam praedia ipsa qualiter se habentia, ut bonitas, salubritas, amplitudo. Sic advertunt Gloss. Alciatus, & Rebuffus ibi & optime explicant Connanus commentariorum juris lib. 4. cap. 7. n. 8. Goveanus lib. 1. variarum lectionum cap. 9. In hoc autem valde differt ususfructus ab aliis servitutibus; non enim ita cohaeret fundo, et ejus qualitas dici possit, sed personae debetur, estque jus percipiendorum fructuum, salva rerum substantia, ut cap. 4. §. 5. hujus libri, latius explicavimus.

17 Tertiò, Cujacium lecturam, intellectum, & resolutione hujus materiae ceteros alios antecellere, atque eruditè, & verè explicare textum in dicta l. 4. ff. de ususfructu. & in dict. l. 4. ff. de servitutibus, in lectura ejusdem l. quae habetur recitationum solemnium in lib. Digestorum, sub titulo, ff. de servitutibus: ibi enim singula ejusdem legis verba & rationes, singulariter explicat: post principium autem, in versic. Quae sit ratio differentiae, eam esse dicit discriminis rationem inter ususfructum, & servitutes; quia usus, & ususfructus sunt jura hominum, nihil autem vetat, homini dari haec jura ex tempore, vel ad tempus: Servitutes autem sunt qualitates rerum, vel praediorum, ut diximus: qualitates autem rebus imprimi non possunt, quia in subjecto existunt, & appa-